

Posudek vedoucího

Diplomová práce

Bc. Kateryna Pugachova

Výslovnost konsonantických skupin v českých projevech španělských mluvčích

ÚBS FF UK v Praze, 2016

Učitelé češtiny jako cizího jazyka jsou si obvykle vědomi potíží, které mají se zvukovou stránkou češtiny studenti určité jazykové skupiny, často se však jedná o postřehy z praxe. Je užitečné, že vznikají studie, jejichž zjištění jsou podložena analýzou zvukového materiálu.

Mezi takové studie patří i předkládaná diplomová práce Bc. Kateryny Pugachovy. Jejím předmětem je realizace konsonantických skupin u mluvčích s mateřštinou španělštinou v češtině a analýza je založena na nahrávkách, které autorka pro účely této práce pořídila.

Text práce je tradičně rozdělen na dvě části, teoretickou a empirickou.

V teoretické části se autorka věnuje srovnání češtiny a španělštiny s ohledem na téma své práce, zabývá se zejména fonologickým systémem obou jazyků, kombinatorickými vlastnostmi fonémů a vlastnostmi slabiky. Podrobný výklad je dostatečně podložen odbornou literaturou, jak českou, tak zahraniční. Je třeba ocenit, že se autorce podařilo usouvztažnit poznatky získané z různých zdrojů, v nichž byl mnohdy zvolen odlišný přístup k dané problematice. Tato část je podle mého názoru užitečná sama o sobě.

Pozn. V kap. 7 by možná nemuselo být tak velké odsazení zleva (str. 37–38). Některé naskenované tabulky nejsou dostatečně výrazné, nicméně zůstávají čitelné (např. str. 16, 22, 23). Naopak velmi zdařilá je úprava tabulky španělských souhlásek, ve které autorka označila shody a rozdíly v inventáři španělských a českých konsonantů (tab. 3.4, str. 19).

Získané poznatky autorka zúročila při výběru konkrétních konsonantických skupin pro analýzu (celkem vybráno 22 skupin s dalším členěním podle pozice ve slově) a při sestavování výchozího souboru slov. Klíčová slova (celkově 75 položek) byla zasazena do čteného textu, jímž bylo vyprávění. Při jeho sestavování brala autorka v úvahu různé aspekty, například předchozí hláskový kontext (tak aby nevznikaly širší souhláskové skupiny přes hranici slov), věrohodnost apod. Je zřejmé, že jak při tvorbě souboru konsonantických skupin, tak klíčových slov a textu, autorka hodně uvažovala a že si byla vědoma různých úskalí.

Co se týká mluvčích, autorce se podařilo zajistit 13 španělsky mluvících osob, jejichž nahrávky byly postupně individuálně pořizovány, což je poměrně časově náročný proces.

V rámci diplomové práce analyzovala autorka z nahrávek celkově 975 slov. Považuji za užitečné, že výchozí čtený text je obsáhlejší a že v budoucnu je možné soubor analyzovaných slov rozšířit. Analýza nahrávek, která je založena především na percepci, je velmi pečlivá, autorka sledovala i další zvukové parametry a u klíčových slov zaznamenávala i subjektivní hodnocení výslovnosti slova/skupiny (str. 53).

Prezentace výsledků je přehledná a logicky strukturovaná. Autorka postupuje od souhrnných údajů až na úroveň jednotlivých souhlásek (viz přehled na str. 62). Sleduje například, zda je rozdíl v realizaci souhláskových skupin s ohledem na jejich pozici ve slově (iniciální / mediální / finální), nesprávné realizace dále kategorizuje podle typu hláskové změny apod.

Popisné statistiky jsou velmi detailní, předkládaná zjištění jsou názorně ilustrována v grafech. Pozn. U kap. 9.3.5 bych uvítala, kdyby se podařilo umístit grafy spolu s příslušným komentářem na tutéž stranu.

Je zřejmé, že autorka musela prokázat mravenčí píli a výdrž a při zpracování statistik postupovat systematicky a obezřetně, neboť při stále podrobnější kategorizaci se při výpočtech může snadno vloudit chyba.

Dotazy a náměty pro diskusi: 7,0 % realizací bylo vyloučeno z důvodu dysfluence apod. Co se těchto vyloučených slov, dá se zde vysledovat nějaká tendence (opakování týž slov), nebo je jejich distribuce víceméně náhodná?

Mohla by se autorka zamyslet nad tím, jak by se daly výsledky jejího experimentu využít například při tvorbě výslovnostních cvičení?

Diplomová práce Bc. Kataryny Pugachovy splňuje všechny náležitosti, které jsou kladeny na tuto klasifikační práci. Autorka při přípravě experimentu a zpracovávání výsledků prokázala příkladnou samostatnost a důkladnost. Její práce přináší užitečná zjištění a nashromážděný zvukový materiál bude možné použít i pro další analýzy.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení *výborně*.

PhDr. Jitka Veroňková, Ph.D.
Fonetický ústav FF UK v Praze

Praha 19. června 2016